

נאמר של נייר

הנעורים האבודים של אורפז' אורבוכ ★ מנחם פרי כמארטיר קולינארי ★ ה. בנימין מסרס את שלום עליכם ★ קונצרט לכדורי מאגנום ★ הבשלות של אשר רייך

מקור

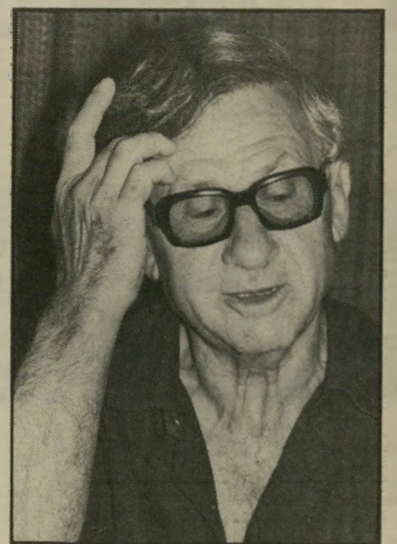
הזיות מיניות

המחבר יצחק אורפז' הוא תופעה נדירה בסיפורת הישראלית. לפני כמה שנים החליט לשוב למקורותיו, וכצעד ראשון הטיב לעצמו את שם ילדותו **אורבוכ**. אילו סופרים נוספים היו עושים כן, היה עולם הסיפורת והשירה הישראלי מכיל שמות כמו: **מושה שמירקיס-שמיר**, **נתן שטיינמן-שחם**, **בנימין קמרשטיין**, **תמוז, יהודה פויסר-עמיחי**, **נתן זיירלברידג'** ועוד כהנה וכהנה.

כרומן החדש שלו העלס(י) סותר אורפז', בנושאי כתיבתו, את שיבתו למקורות, כשהוא רבך בדור בני הטיפש-עשרה של שנות ה-80 בישראל של מילחמת-הלבנון.

אורפז' שהוא מן המוכשרים שבסופרי דורו, סופר שבפוטנציאל הכתיבה שלו, עולה על יורם קניוק, עמוס עוז וא.ב. יהושע — הוא גם בעל כושר-היכיון הסיפורתי הנמוך ביותר. במילים אחרות, אילו יצחק אורפז' היה עובד בספריו עריכה ראוייה לשמה — שמו היה מתנוסס בראש רשימת מחברי הסיפורת הישראלית העכשווית.

אלא שאת כישורו הסיפורתי הרב מכלה אורפז' בכתיבה פזויה, שאינה מביאה לכרי יצירה

סופר אורפז' צמרנאן בנחיריים

סיפורתית ראוייה לשמה. למיגרעת זו של אורפז' מצטרף ניסיונו השקוף והבולט להתעלם מגילו המתקדם. את התוצאה ניתן לגלות במינון גבוה למדי כהעלם.

עלילת העלם מתרחשת בעיקרה בתל-אביב, בין אבן-גבירול, כיכר מילאנו והסכיבה הקרובה. גיבורו מביא את הסיפור בגוף-ראשון, כשהוא חושף מעט מוקלם של חבריו, עתליה, איזי אורפז', ואחרים. רמתה של עתליה משמשת כמטריה תיאורית וסיפורתית לעיקר עלילת הרומן. הגיבור-המספר הוא על סף גיוסו לצבא, והעולם שהוא מתאר הוא עולם המעיד על אייכותו של הסופר להתעלות מעל לגיל העלומים, שבו הוא משמר כפורמאלין את הזיותיו המיניות.

המיגבלה הבולטת ביותר בהעלם היא מיגבלת גילו של אורפז', השייך כסופר לדור

(*) יצחק אורבוכ-אורפז' - העלם; הספרייה לעם; עם עובד 305; 256 עמודים (כריכה רכה).

תש"ח, דור שפעמי השיחוררה-מיני של האשה לא הגיעו עדיין. התוצאה — גלריית הנשים בהעלם היא גלריה, שרק שוביניסטי-גברי היה יכול לתארה, כך שהתוצאה היא בכחינת אבסורדי-סיפורתי, שהרי המספר הוא בן טיפשי-עשרה. כבר בפרק הפתיחה מתאר המספר מפי יהלי עתליה היא כמו זאבה מיתולוגית, דדים מלאים והיא מוכנה להיזק את כל העולם... ועד מהרה מתוארים אותם דדים כשהפטמות של עתליה מתחילות להפטר ואני מלקק אותן... ואז מגיעה השאלה: מעניין אם השדיים של אמא מטפטפים לסעמים, כמו השדיים של עתליה... ומול שדי עתליה מעמיד אורפז', באמצעות המספר, את הירמוי הפאלי הבנאלי של הארובה של ריינג', ועד מהרה מתמלאת גברותו של המספר, המסביר באמצעות תיסכולי המחבר: היא הניחה את הלחי שלה על הפך שלי והחליקה אותה בעדינות...

אלא שמרכיב החיית הנישים, מגיע לגילוי עדי מהרה, הלחי שלה, קורם, חשתי אותה כמו פימפיה... עלילות המספר ועתליה, מגיעים לשיא נוסף, כאשר מפאת גילה המתקדם של עתליה, היא מסבירה לו אני מרגישה כאילו ילדתי אותך, כאילו עוד מי השפיר על גופי ועל גופך... והלאה, היא אומרת לו כקול שנשמע יוצא ישר מן הרחם: אתה משהו מיוחד.

בהעלם ישנה גם בשורה שאורפז' נכשל למעשה בתיאורה. הכשורה היא, בלשון המחבר, יאושו של דור בני הטיפש-עשרה, או בניסוחו: יאוש אמיתי — זה אולי הדבר שהספר לדור שלי, בשורה המתמוססת לה בעמודי העלם וחבל, שהרי אילו היה אורפז' מתמודד בעצות דורו ועולמו, היה יוצר לעניות הרעת של כותב שורות אלה, יצירות-מופת.

כאמור, אורפז' הוא בעל כישרון מעולה, ובלתי מנוצל, סופר בעל יכולת תיאורית מהמעולות שבסיפורת הישראלית, ולדוגמה, קטע שבו הוא ממצה יכולת זו: אבא צובט צמרנאן, מגלגל על החדר של העט הכדורי ומנקה את האוזניים, כשהוא קורח לאט. ולפי מראה הגבות העולות, לא בלי הנאה, אמא צובטת מאותה סקעת, אבל בזמן אחר, ומנקה את הנחיריים העדינים שלה, הזריזיה, בתנועה סיבובית, וכשהיא שולפת

את הסתול הוא ארוך כמו לולאה. לאן הוא מגיע, לכל הרוחות, בהטמה הקטן, כל זה, באצבעות היסות שלה...

אם לחזור לשינאת-הנשים, שהיא אחד ממאפייני סיפורת דור-הפלמ"ח, הרי שמרכיב זה בכתיבתו של אורפז', מגיע להמחשה לא רק בתיאורי גופות הנשים, אלא גם בסיטואציות מישניות, כמו: אבל בית-השימוש היה פתוח בטמפונים, עכברים מתים... שינאה המגיעה לכדי כונו, כמעט בכל תיאור אפשרי.

השפלת האשה, תהא אשר תהא כרומן של אורפז', הולכת ונמשכת לאורך כל עמודי הרומן, וגם בתיאורים כמו: אם אגרש אותה, או אכה אותה, היא תחזור, והיא תלקק אותי על הכרכים. היא כזאת. אין לה בושה. היא אהבת עם כל הלב. היא לא נורמאלית. תן לה בעיטה בסרצוף ולא תתפטר ממנה...

קטע השיא, במיכלול יחסי הגיבור-המספר ובין עתליה, הוא בפנייתו לעתליה: איכפת לך שאקרא לך מאמץ? ומייד לאחר-מכן מובאת התייחסות אינפנטילית במיקצת, לפיצוץ ראשיהערים בגדה-המערבית, כאשר המספר מספר: הטרנזיסטור מלא בדיוחות היום. קודם אשה צועדת על היים. ואחר-כך: ראשיהעיריה חזר בלי רגליים. וכל שכב עמדה על רגליה... כדחה אווילית המאפילה, על הגיבור-המספר המסר לשרת בלבנון ובשטחים, ושאר כוונותיו הטובות.

פרט נוסף הצורם במהלך העלם, הוא ניסיון ההצעה של אורפז'אורבוכ בתל-אביב של שנות ה-80, ניסיון הצעה עצמית, שעורך אורפז'אורבוכ, בעיקבות סיפרו של ד"ר אבירדן על מקומות הביולוגיים של תל-אביב, נכון לשנות ה-80.

במיסגרת המיני-אורדיסיה התל-אביבית של גיבור העלם, הוא מגיע לפאסו' אבן-גבירול: היפשי את הפרס הנמוש שם אבא ואמא יצרו אותי לצלילי הרקודים של ורדי. הסתובבת בכניסות הפאסו'. שיפשיפתי סנרלים על הבלטות...

וכאשר הגיבור-המספר מתגייס לצבא, למרות היותו אח שכול, נמשכת לה האורדיסיה הזו של יצחק אורפז' בעיקבות נעוריו. ככלא צבאי עובר

מחבר-רמות-הניגונים עימות מתוחכם

רכיכישרון, וחסר עורך ראוי לשמו, ליטול את כתיבת עצמו, כניסיון לשימור העלומים שלו. ושוב, יצחק אורפז', הוא מהכישורניים שבסופרי ישראל, המשולל לצערנו, אותו צופן יצירתי, שכאמצעותו עשויה כתיבתו להיות בעלת-ערך, וזה מצב מצער.

כמו כן, שורת העלם רוח של הזנחה, שמאפיין אותה מישה, הפותח את פרק 16: רטנתי כל הדרך. זה היה נחמד. אמרתי מה שכולם ידעו — הפגנות ומחאות היו לנו צורה של בידור. מספרים על המיליארדר טד רז,

גאסטרונום סיפורתי נגיבור של „שבתרבות“

יונה וולך שפורסם בעיתון 77 על שורת תפילין בשער ערוותה — היה במעשהו של פרופ' פרי, כחינת אומץ-לב אורח ראוי לשמו.

אלא שפרופ' פרי לא הכין ואו שהבין ועשה את שיעשה במתכוון, שאין לה ליצירה הסיפורתית והשירית הישראלית, נכון לעכשיו, להיתלות בנושא חופשי-הכיסוי. באילן כאורי צבי גרינברג, מה עוד, הרי ברור שלמיקרא שיר של אורי צבי גרינברג, איש לא יעז לעצור בישראל של הליכוד את פרופ' פרי.

אבל פרופ' פרי בתיחכומו, פירסם ברבים שבכונתו לעבור את החוק, ולקרוז משירו של גרינברג, קרא את השיר, לא נעצר, ונראה מגוחך. פרופ' פרי, שבאחרונה הפך גאסטרונום בעיתונות, בישל תבשיל עלוב, שהביא קלון על הסיפורת והשירה הישראלים, שפרי רואה עצמו כמגן כבודם.

אם פרופ' פרי רוצה באמת להפוך עצמו למארטיר מכובד, שיבוא לשבתרבות ויקרא את שיריהם של יצחק לאור ויונה וולך, תוך שהוא מודיע קודם לכן את דבר הקראתם למפקד מישורת תל-אביב, ואז, אין לי ספק, שפרופ' פרי לא יהיה עוד פרופ' וגאסטרונום חובב — אלא גם מארטיר.

והשירה העברית, וחופש ההבעה העבריים — יגיעו לכאריקות.

פרופסור-גאסטרונום פרי תבשיל עלוב

החוויה הישראלית

המישטרה לא באה לאסור את הפרופ' מנחם פרי שקרא את שירו של אורי צבי גרינברג, קפיצת הדרך בשבתרבות בקאמרי. פרי היה מוכן לכך שהמישטרה תבוא והמעל, מכיוון שלכאורה היתה כאן הפרה של חוק העונשין 1977, סעיף 173... כך אמרה הדיקעה בעיתון. אבל פרופ' פרי קרא את שירו של אורי צבי גרינברג כהבעת-דיעה וכתגובה לפרשת פסילת קטע העוסק באלוהים, כמחזה משיח בהשראת נשיא המדינה חיים הצינג.

נטייה זו למארטיולוגיה של פרופ' פרי, שקרא שיר של אורי צבי גרינברג — הממשיל את אלוהים לגוי המשטכר מרם יהודים, שהוא גם אביו של ישוע הנוצרי, המצווה על בני עמו היהודי ללקק את סריהטבעת לסוסו / באמצע העלם... — היא בכחינת קוריוז סיפורתי רב עניין.

היתלות מגוחכת זו של פרופ' פרי באילן הגבוה מרי (עבורו) של אורי צבי גרינברג, לא העמידה את עורך סימן קריאה בעמדה מכובדת של מגויאמת על חופש-ההבעה בישראל. אם פרופ' פרי היה קורא באותה שבתרבות את שירו של יצחק לאור, כנגנת חובשי הכיפות הסרוגות של גושי-אמונים, שיר שפרי פירסמו בכתבהעת שלו סימן קריאה או את שירה של